

Punjab State Civil Supplies Corporation Ltd. and another 503
v. Punjab State Human Rights Commission
and others (Rajive Bhalla, J.)

ਪੀ. ਸਦਾਸ਼ਿਵਮ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਭੱਲਾ ਜੇ.ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿ. ਅਤੇ
ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ
ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

CWP ਨੰ. 200 ਦੇ 2005

31 ਮਈ, 2007

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾ. 226—ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1993 —
S.12—ਦੀਵਾਨੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਹਨ —
ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ — ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ FIRs ਨੂੰ ਰੱਦ
ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ—ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ
ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼—ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ
ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ
ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ — ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐੱਫ.ਐੱਲ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ
ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ
ਹੋਏ ਇਪਲੇਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਸੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ
ਵਧਿਆ। ਪੀਸੀ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ
ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਰੁਕੇ ਬਿਨਾਂ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ,
ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਅਤੇ ਸੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ,
ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ। ਪੀਸੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226.

(ਪੈਰਾ 13)

ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ
ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਏ ਬਿਨਾਂ-ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ, FIRs ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ
ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਇਪਲੇਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 14)

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਐਨ.ਐਸ.

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਓ.ਪੀ.ਕੰਬੋਜ ।

ਸਵਰਨ ਸੰਧੀਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ।

ਐਨ.ਡੀ.ਐਸ.ਮਾਨ, ਐਡੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਲਈ ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ ।

ਨਿਰਣਾ

ਰਾਜੀਵ ਭੱਲਾ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਅਰਥਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 17 ਨਵੰਬਰ, 2004 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਐਫ.ਐਲ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(2) ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਰਣਨ ਦੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੰਜ ਯੂਪੀ ਨੇ ਫਸਲੀ ਸਾਲ 2001-2002 ਲਈ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮਿਲਿੰਗ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਤੀ 11 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ 14,550.00 ਕੁਇੰਟਲ ਵਜ਼ਨ ਵਾਲੇ 'ਏ' ਗ੍ਰੇਡ ਦੇ ਝੋਨੇ ਦੇ 29100 ਕੱਟੇ (ਬੈਗ) ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਸਟਮ ਮਿਲਿੰਗ ਲਈ ਅਤੇ 30 ਜੂਨ, 2002 ਤੱਕ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। 13 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਸਟਾਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਝੋਨਾ 13 ਜਨਵਰੀ 2002 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਥਾਣਾ ਗੁਰੂਹਰਸਹਾਏ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। . ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਆਖਰਕਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 12, ਮਿਤੀ 16 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 406 ਅਤੇ 420) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ) ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ, ਨੰਬਰ 3, ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ, 2003 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 457/380 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(4) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.? ਅਤੇ 3, ਮੈਸਰਜ਼ ਅਮੀਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਰਾਈਸ ਮਿੱਲ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। Crl. ਮਿਸ. ਨੰਬਰ 12688 ਐਮ ਆਫ 2002, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ 2004 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ 2001 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 18046 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵੀਡੀਓ ਆਦੇਸ਼, ਮਿਤੀ 25 ਜੁਲਾਈ, 2002, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਝਗੜੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2003 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ

Punjab State Civil Supplies Corporation Ltd. and another 505
v. Punjab State Human Rights Commission
and others (Rajive Bhalla, J.)

ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। 1,07,92,640.00 21% ਵਿਆਜ ਆਦਿ ਨਾਲ।

(5) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 30 ਦਸੰਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ (ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਥੇ " ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।), ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਕਮਿਸ਼ਨ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਮਿਤੀ 17 ਨਵੰਬਰ, 2004 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਫ.ਐਲ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂਬਰ-ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ), ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

(6) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਦੇ FIRs. ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 2001 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 18046 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨ ਕੇ, FIRs ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ, ਸਿੱਧੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗਣ ਅਤੇ FIRs ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਫੋਰਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਜੱਟ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (1) ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(1) 2005 (3) ਆਰਸੀਆਰ (ਸਿਵਲ) 315

(8) ਨਿਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੇਟਰ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(9) ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

(10) ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਜੱਟ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ:-

"xx XX XX XX XX

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਕ ਸੰਸਥਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਜ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। aw ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਚਾਰਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਤਪ੍ਰੇਰਕ ਹੈ

ਸਰੀਰ. ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

(11) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2005 ਨੂੰ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2005 ਨੂੰ 2003 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 20075 ਜੈ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ:-

Punjab State Civil Supplies Corporation Ltd. and another 507
v. Punjab State Human Rights Commission
and others (Rajive Bhalla, J.)

"ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੱਚ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਆਮ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਸਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਉਕਸਾਹਟ, ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰ ਕੌਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ) ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ) ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:-

“ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫਆਈਆਰ ਗਲਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸੂਓ ਮੋਟੂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। "

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। impugned ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਪੀਸੀ ਜਾਂ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਰੁਕੇ ਬਿਨਾਂ। ਕਮਿਸ਼ਨ, ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜਪਣ ਅਤੇ ਸੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ। ਪੀਸੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226.

(14) ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜੋ ਇਸ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ, (ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ, ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਇਪਲੇਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ 25 ਜੁਲਾਈ, 2002 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼, 2001 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 18046 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਈ ਛੱਡਣ ਵੇਲੇ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ. ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲੀਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(15) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 17 ਨਵੰਬਰ, 2004 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(16) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ

Punjab State Civil Supplies Corporation Ltd. and another 509
v. Punjab State Human Rights Commission
and others (Rajive Bhalla, J.)

ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ